

3. Постанова Верховного Суду у справі № 730/1248/25. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/135189917>

4. Правила адвокатської етики затверджені Звітно-виборним з'їздом адвокатів України від 09.06.2017 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001891-17#Text>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-613-6-39>

ДОСТУП ДО ПРАВОСУДДЯ ЯК ГАРАНТІЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ТА ВІЙСЬКОВОЗОБОВ'ЯЗАНИХ

Турлакова Наталя Василівна

аспірант

Університет митної справи та фінансів

м. Дніпро, Україна

Зі змісту статей 17, 65 Конституції України вбачається, що захист держави, забезпечення її безпеки є найважливішими функціями всього Українського народу. Військова служба – це конституційний обов'язок громадян України, який полягає у забезпеченні оборони України, захисті її суверенітету, територіальної цілісності та недоторканності [1].

У свою чергу держава має створити всі необхідні умови не тільки для проходження військової служби, і дієві гарантії правового і соціального захисту військовослужбовців і членів їх сімей, а також забезпечити доступ до правосуддя та захист прав і інтересів військово-службовців з боку суб'єктів владних повноважень від їх незаконних рішень, дій чи бездіяльності. Доступ до правосуддя для військово-службовців в Україні є важливим складовим забезпеченням їх прав та свобод.

За змістом статей 17, 65 Основного Закону України громадяни України, які захищають Вітчизну, незалежність та територіальну цілісність України, виконують конституційно значущі функції, тож держава повинна надавати їм і членам їхніх сімей особливий статус та забезпечувати їх додатковими гарантіями соціального захисту..., а й сприяти виконанню громадянами України обов'язку щодо захисту Вітчизни – України, її суверенітету, незалежності та територіальної цілісності“; заходи в сфері оборони держави мають бути своєчасними, послідовними та комплексними, оскільки від їх

ефективного запровадження залежить стан обороноздатності України [абзаци четвертий – сьомий підпункту 5.1 пункту 5 мотивувальної частини Рішення Конституційного Суду України (Другий сенат) від 6 квітня 2022 року № 1-р(П)/2022] [2].

Під час реалізації військовослужбовцями та військовозобов'язаними своїх прав, свобод і законних інтересів, а також під час виконання своїх обов'язків будь-яка особа може стикнутися з можливостями обмеження чи порушення прав з боку органів державної влади, органів місцевого самоврядування, військових частин чи командирів. У таких випадках військовослужбовець чи військовозобов'язаний має право на відновлення, захист і поновлення своїх прав шляхом звернення до компетентного, незалежного і неупередженого суду, який діє на підставі закону, а також, якщо суд вирішить питання про права, свободи, інтереси або обов'язки такої особи, то військовослужбовець чи військовозобов'язаний може брати участь у судовому процесі.

Тому, у сучасних складних умовах держава має забезпечувати кожному доступ до правосуддя і можливість вільно і безперешкодно реалізувати право на судовий захист. В Україні доступ до правосуддя для військовослужбовців та військовозобов'язаних є гарантованим правом, що забезпечує їхню справедливість та захист від будь-яких обмежень. Це право є фундаментальним і основоположним, воно визнано міжнародним співтовариством і зафіксованим у низці міжнародних документах, таких як Загальна декларація прав людини, Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод, Міжнародний пакт про громадянські і політичні права.

Поряд з цим сьогодні існує низка чинників, які дещо утруднюють доступ до правосуддя військовослужбовців та військовозобов'язаних. До них можна віднести такі, як: недосконалість законодавства, яке регулює всі аспекти проходження служби військовослужбовцями та військовозобов'язаними, питання їх правового і соціального захисту; нестабільність судової практики з розгляду та вирішення спорів, стороною яких є військовослужбовець та військовозобов'язаний; затягування розгляду судових справ у зв'язку об'єктивними (велика кількість справ) і суб'єктивними чинниками (проблеми участі у справі військовослужбовця у зв'язку із знаходженням, наприклад, у зоні бойових дій тощо) та інші. Одним із шляхів подолання бар'єрів, що перешкоджають реалізації права на доступ до правосуддя військовослужбовцями та військовозобов'язаними може слугувати подальший розвиток електронного судочинства, систематизація та сталість законодавства, що регулює питання мобілізації та проходження військової служби, соціального і правового захисту.

Отже, доступ до правосуддя є закріпленим у матеріальному та процесуальному праві важливим правом військовослужбовцям та військовозобов'язаним отримати судовий захист і справедливо вирішити справу. Це право дозволяє використовувати судові процедури без перешкод для справедливого та ефективного захисту своїх прав. Держава має обов'язково забезпечити належні умови для здійснення цього права.

Література:

1. Рішення Конституційного Суду України (Другий сенат) у справі за конституційними скаргами Скрипки Анатолія Володимировича та Бобиря Олексія Яковича щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень частини третьої статті 59 Закону України «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» від 25 квітня 2019 року № 1-р(П)/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/va01p710-19#Text>

2. Рішення Конституційного Суду України (Другий сенат) від 12 жовтня 2022 року № 7-р(П)/2022 у справі за конституційними скаргами Жиденка Володимира Вікторовича, Петренка Віктора Олексійовича щодо відповідності Конституції України (конституційності) приписів статті 2 Закону України „Про заходи щодо законодавчого забезпечення реформування пенсійної системи“ від 8 липня 2011 року № 3668-VI (щодо соціальних гарантій для захисників і захисниць України). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v007p710-22#Text>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-613-6-40>

ПРАВО НА СУДОВИЙ ЗАХИСТ У НАДЗВИЧАЙНИХ УМОВАХ: ТРАНСФОРМАЦІЯ СПРАВЕДЛИВОСТІ В ХХІ СТОЛІТТІ

Фляжнікова Ярослава Василівна

докторка філософії у галузі права,

старша викладачка кафедри соціально-економічних дисциплін,

*Комунальний заклад вищої освіти «Барський гуманітарно-педагогічний
коледж імені Михайла Грушевського»*

м. Бар, Україна

Глобальні виклики ХХІ століття зумовлюють неоднозначне розуміння справедливості. Тривалі конфлікти, збройна агресія та війни сприяють поглибленню кризових явищ. Сьогодні такі права людини,